

Balcells

16 gener

En Francisco Alió

~~La mort d'en Francisco Alió (p. a. e. x.) ha separat~~
~~els nostres, el record de tota plenitud de nostra ventut~~
~~primavera ab l'ambient musical que respiravem~~

Me plau, senyors, parlar avuy de l'Alió
(p. a. e. x.). Me plau perquè al fer memoria
de quan vaig per la seva coneixença personal
y artística me remou dintre meu potrer el
~~meu~~ primer sentiment d'art de ma vida; y
al dir sentiment d'art vuy dir aquella cosa
com d'enamorament, que vos agafa en certes
ocasions propícies, que fa que vos trobeu
ab l'esperit més subtil, ab la sensibilitat
més desperta, ab una tendresa vibrante de
goig interior que com una gràcia del
cel vos embolcalla. Allò va ser un ena-
morament de primer amor, una impressió
de cosa nova reductora. Jo ja havia totat
més o menys inconscientment fugats de Bach,
romances de Beethoven, però gran escarapall
entusiasmats al audició d'algun fragment
de Wagner, però no fou més endavant
que m'hi vaig recrear, ~~per~~ ^{per} vincerament

72107

ab aquesta única porta. Ab l'Alió no
 fou sofist encirant ⁺ lo qu'eu pren-
 gué de cop y volta. Potser en aquell en-
 cas.

Jo venia soltes en un magatzem de música
 a-hont venien tots els retòrics, ~~del~~ art, els
 mestres de piano a triar per nos ben curats per
 a contentar als papas, maries, alguns desafeg-
 nats a contar mentes, i històries; allí de tot se
 parlava menys de qüestions d'art; la música, aquella
 bona gent la tenien al ~~cor~~ ^{cor} reserves per ~~felicitar~~
~~viuen y res més~~ ^{la} ~~colla~~ ^{res més}. Però hi havia en
 excepcions: allí vaig conèixer a sentir - tocar
 bé el piano a ~~un~~ ^{am} alguns dels deixebles més
 a delantats dels bons professors de Barcelona;
 y el mestre Vidiella, quan tenia temps, un
^{ampliat} ~~mor~~ ^{en el piano} deixava embobcats ab la seva
 excelsa delicadesa. Entre la colla de joves ~~per~~
~~sint~~ ^{sint} artistes deixebles de aquest m'hi havia
 un de temperament nerviós, ~~expansiu~~ ^{fi}
 jove, a qui els deies, en sentit de la paraula
 ja que hi ha entre joves, ^{am} ~~de~~ uns mateixos ideals,
 demostrar una sincera admiració; aquest
 era l'alió. Ell m'ho feia pregar gaire per
 posarse al piano y fer sentir la música la
~~música~~ ^{música} seva, que toava y cantava ab ~~expressió~~

5
rament, ab aquell emoció de jove artista qu'ex-
pansió ~~en~~ primer cant. Aquella música
era ben bé la expressió d'aquell temperament d'ar-
tista quan l'el·lí tocava, cantava, jo no se
quina emoció de cosa ^{nova} ~~cor~~ ^{no} comprenia que ~~haurien~~
volgut que allò no hagués acabat mai, li
trobaven en aquella música una cosa coneguda ~~per~~
~~en~~ reverència renovada ab frescor de primavera:
aquella cosa vella, nova, era la canció po-
pular, que filtrada en el temperament ar-
tístic del 'al·lí', prenia una elegància
seductora, un lirisme de nova mena (futura
ben bé la correspondència musical del típi-
cisme poètic) de la vocalitat d'aquella època
del fort catalanisme literari. Així com
la literatura, o, millor dit la poesia d'aquells
anys, era filla del ambient romàntic, sa-
nat per l'element sa del poble, la canció
popular, així les cançons del 'al·lí' eren en-
ganyades en l'element romàntic ~~q~~ ell
havia encarnat en la literatura romàn-
tica del piano, vivificades ab la forta savia
de la fonada popular de la Terra.

Així podem dir que si en Clavé es el
músic representatiu de la primera època del

4
catalanisme l'Alió es el ^{ministre representatiu} (que ^{en son camp} reuneix) ab ~~una~~ reverència i sinceritat, el començament de la nova època de nostra renaixement artístic. Perquè los cançons del Alió varen esser el toç d'atenció que giraren la vista de la joventut ^{de allavors} vers ^{una} pròpia de ideal cap al element cançó popular per fer música nostra. Es veritat que desseguida, o al mateix temps, plania sobre nosaltres la paraula del gran mestre i l'exemple del gran mestre Pedrell, i així influïa en gran manera a donar fermesa a la nova orientació de nostra joventut musical; però la veu del Alió, esta veu de jove così com nosaltres, es vibrava en nostres oïdes de més aprop, ab l'encant de cosa primerenca, i per lo tant, mes al uïsson de nostra adolescència artística.

Perquè los cançons del Alió feren tot l'encant de cosa jove, portan una desinvoltura, una gràcia, una frescor que solament dicta l'ànima verge de tribulacions i de desenganys. Es el cant de l'hora llengera de la vida; l'hora del riure i plorar plaçer, quant la forta realitat dolorosa de la vida encara no ha traspassat l'ànima nostra, quan

el dolor volament en el forgem poèticament
en nostra facultat imaginativa quan cregem
en la felicitat d'aquí baix perquè portem adins
tota la simplicitat de l'ànima de l'infant, per-
què nostres amors volan ^{lengües} en jardins de primavera
vera perquè encara no hanem tingut temps de
conèixer la dolentia dels homes, ni en nosaltres
ha arrelat encara la malícia.

Pero aquestes alenades d'art i'one apareixen sem-
pre no volament en l'hora propícia del artista
quan convergeix en l'hora propícia del ^{temps de} ~~moment~~
beut que l'volta. El catalanisme del ~~la~~ ^{temps de} ~~moment~~
fut del alio era una idealitat adolescent ab
tota el regust primerenc i frescor ab
tota la il·lusió i entusiasme, ^{de una idealitat nove.} tot ~~allò~~
~~volant~~ en una atmosfera poètica de sentiment
i imaginació que romia nisticisme, amor
de pàtria i adis als tirans, ab el mateix
cor lleuger que l'adolescent poeta individual
romia amors i desengany, tristesa i alegria.

De aquest convergència del temperament
artístic i edat de l'alió ab el tempera-
ment i moment artístic de la idealitat
catalana d'aquella época van naixer

aquestes cançons que cantan tant placental
sincerament ~~ment~~ a nostre esperit com si canten les

apara auroras d'en Francesc Mates,
com els idilis dolissims idili místics
de Morin Linto com la potente com-
posició de en Guimerà.

Balcells

La obra del Alió es petita en
quantitat, molt petita, però que hi ha?
La flor més petita vos pot omplir una
sala de plaer exquisida, y la toya més
esplèndida usarà de flors esplèndides de
color vos pot deixar indiferent el sentit
del olfat. Escalten cada una de ~~les~~ comunes,
originals y hi trobareu sempre un cor lleu-
ger, un ambient de sinceritat iovenívola: no
hi trobareu un accent fonclament sentit per
tota l'ànima però sí la dolça, esperançada
poesia d'un jove esperit. Si franca és
la melodia, ben sentida és l'armònia,
y el gènere pianistic llueix per tot arreu.
La melodia popular, ~~se fa tant forçada~~
absorbida per l'Alió, ha perdut, vos diré,
qualsevol de la sensibilitat ingènua, però
l'artista ~~no~~ la feta tant veu que la

preneu ab forma amor tal com en la dona; l'accent romàntic li ha llevat color i savit de persona, però no se' quina nova elegància ciutadana en la seua amable i agradible.

La influencia de la tonada popular no es exclusiva, ~~en~~ ni molt menys, en les cançons aquests. Ja hem dit que l'altre ha via rebut influencia dels gran romàntics del piano, i aquests i'hi trasllueixen ro-
vint. però la forma del cant del poble es purificador i sembla que regui l'her-
ba als diversos viciors al art aristocràtic
i ~~el~~ ~~avergonyer~~ previnqui de caure en
lletjes convencionalisme. Així veuen
com en les modulacions una ^{nica} patètica, del
vermós Plor de la tor tor tor ~~quant~~ ~~sempre~~
~~gessa~~ i'hi guarda la sinceritat del giro me-
lòdic de la frase principal; com en el Gi-
tu tor tor aquí, alternant ab aquella frase tant

Les montanyes y valls, en les paises,
 no necessita altre ropatge que'l que li
 ha donat el poble; pero en els salons
 ciutadans, quedaria aversorgida de^{ra} una
 simplicitat. Les cançons del poble vi-
 va que les armoniza rítmicament,
 regon la ^{seu} modalitat més o menys an-
 tiga; allavors se fa obra de erudició,
 que poca trascendencia pot^{dr} tenir po-
 drà tenir en cap sentit. Ja ho sabem
 que l'Alia no era de aquestos; ell escal-
 lava la cançó, se la ^{la} anulava fins
 que li cantava per dintre, y així va
 allavors, la bressava en el piano, tran-
 formada ^{en} substancia propia. Així la
 vincençat de les armonizacions del nostre
 misticisme ^{no} tingut forsa per presentar
 la verge tornada tradicional en nostres
 salons ciutadans, i quejantlos en gran
 part de los curris romans italians.

10
i preparar el ~~terro~~ ^{carri} para una cultura
~~seriosamente~~ musical seriosa.

Aquesta ha sigut ~~un~~ ^{una} major gloria.

Wm Millet

Sept 30 April 1908